

Олександра СЛУЖИНСЬКА

УРИВКИ ДУМОК ПРО ТАРАСА ШЕВЧЕНКА І БРАТІВ СИМИРЕНКІВ

Я не знаю, як Василь Федорович Смиренко дійшов до української національної свідомости, але, напевно вона була в їх родині, бо старший брат його, як відомо, видав Кобзар Т. Шевченка, зазначивши, що видано коштом Платона Смиренка [9]. Кошти Платон Смиренко давав, а ставити своє ім'я як видавця, заборонив. Шевченко через щось не схотів промовчати про Платонову Смиренкову поміч, за що цей розсердився і навіть дуже [7]. Платон Федорович Смиренко (1820—1863) старший син Федора Смиренка і Анастасії Яхненко, багато зробив у розвитку технології цукроваріння, у Млієві. 1859 року гостював у нього Тарас Шевченко, обідав у Платона Федоровича. До нього виявляли найщирішу гостинність. Після обіду йшли оглядати завод з усіма його службами. Шевченка багато що дивувало, багато викликало в нього захоплення, а оглянувши училище, він поривчато, обняв К. М. Яхненка, поцілував його і з почуттям промовив: „Батьку, що ти тут наробив!“ — І на очах його з'явилися сльози [3].

„Кобзар“ Шевченка вийшов 1860 року тиражем 6050 примірників. Тарас Григорович опікувався недільними школами (Київськими, Харківськими, Чернігівськими, Полтавськими). Із Петербурга він передавав для них свій буквар, а також Кобзар. В організації шкіл брали участь М. Драгоманов, Хв. Вороний, брати Стефановичі, О. Стоянов, П. Чубинський, П. Житецький, В. Гнилоширов, А. Болдін. Витворювався дуже колоритний і міцний ланцюг — Шевченко, Білозерський, Максимович, Костомаров, Чубинський,

Антонович, М. Чалий, Драгоманов, Лисенко, Старицький і ще багато сподвижників. Згодом з цих людей вибудовується могутнє дерево Київської Громади, що оживило історію України [10].

8 січня 1861 року відправлено лист: Тарас Григорович! Педагогічні ради київських недільних шкіл: Новостроєнської, Подільської, Печерської, пані Нельговської і пані Гогоцької висилають Вам щиру подяку за надіслані Вами на користь шкіл 50 примірників „Кобзаря“ (студенти і вихованці Київського університету в. т.ч. О. Стоянов, колега Чубинського).

Платон Федорович Смиренко хворів. Настав параліч і смерть 1863 року. Тарас Шевченко писав листи запитував про стан його здоров'я.

Брат Платона, Василь Федорович (1835—1915), на 13 років молодший за нього, повернувся з Франції і після довготривалих удосконалень цукроварних обладнань, створив передове підприємство, що вперше в Росії випускало пастилу і мармелад. Продукцію експортував за кордон. Швидко розбагатів і став великим меценатом. Кількакратно перевидав „Кобзар“ Т. Шевченка. Весь свій маєток, ціною приблизно 10 млн. карбованців записав на українські культурні цілі. Допомагав створити аматорську театральну трупку, що відіграла певну роль в розвитку українського театру, давав кошти на видання „Ukrainische Rundschau“. Для того, щоб у закордонній пресі подавалися відомості про український національний рух 1810 року передав через М. Комаря 5 000 крб. Крім

„Кобзаря“ за кошти Василя Федоровича видано праці О. Кістяківського, П. Чубинського, М. Драгоманова, М. Коцюбинського. Василь Смиренко підтримував Наукове Товариство Шевченка у Львові, український гурток, що діяв при Київській духовній семінарії, громадське зібрання „Родина“, Товариство допомоги культури і науки та багато іншого [8]. Микола Віталійович Лисенко рідко кому присвячував свої твори. В книзі „Музика до Кобзаря Т. Шевченка“ (Київ, 1904) поруч з назвою пісні „Ой, вигострю това-

Присвятив Василь Федорович СМІРЕНКО

ОЙ, ВИГОСТРЮ ТОВАРИША.

к-ро Дмитро

Слова Т. ШЕВЧЕНКА.

Музика М. ЛИСЕНКА.

Andante energico.

Canto

Piano

Andante moderato.

риша“ помістив такий напис: „Присвячую Вельмишановному Василю Хведоровичу Семиренку!“ [6]. Високої гідності був адресат, щоб заслужити такої честі [10].

1912 року заходами М. Грушевського НТШ закупило великий будинок при вул. Чарнецького, 24 у Львові за 400 000 корон і там приміщено бібліотеку та музей НТШ. На ту ціль прийшла пожертва від відомого мецената, інж. Василя Симиренка в сумі 250 000 корон [1].

Після 1917 року про великого мецената Василя Симиренка нігде у вітчизняній пресі не згадували. Наші сучасники його зовсім не знають, десяту частину своїх мільйонних прибутків віддавав на розвиток української культури та літератури.

Нині настав час правдиво розказати про великий внесок Платона і Василя Симиренків в економічне і духовне відродження України. Так вважає дослідник родини Симиренків Петро Вольвач [2, 4, 5] із Симферополя.

ЛІТЕРАТУРА

1. Альманах українського народного союзу на рік 1973.— Нью-Йорк.— 1975.— С. 43.
2. Вольвач П. В. Понищене гніздо велетів / П. В. Вольвач // Основа.— 1994.— № 5.— С. 131
3. Знищена українська помологія // Український інформаційний бюлетень.— 2003.— Ч. 3.— С. 24—27.
4. Вольвач П. В. Український король російського садівництва / П. В. Вольвач // Родовід.— 1995.— Ч. 1(10).— С. 56.
5. Вольвач П. В. Володимир Симиренко / П. В. Вольвач // Родовід.— 1995.— Ч. 1(10).— С. 62.
6. Лисенко М. В. Музика до „Кобзаря“ Т. Шевченка.— Київ.— 1904.
7. Ніковський А. Степ / А. Ніковський // Одеса.— 1916.— С. 5.
8. Служинська З. Родина великих меценатів — Симиренків / З. Служинська // Генеалогія. Наукове товариство Шевченка, Львів, 2003.— С. 92—96.
9. Чикаленко Є. Спогади / Є. Чикаленко // Нью-Йорк, 1995.— С. 371.
10. Чередниченко Д. В одну громаду скуті / Д. Чередниченко // Родовід.— 1995.— Ч. 1(10).— С. 39.